

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 27 Mayıs 2024
Sayı : 613,

10/1438

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kuruluşu 1894 yılına uzanan Eskişehir Bölge Müdürlüğü'nde (Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi A.Ş. / TULOMSAŞ) değişik tipte lokomotif, lokomotif ana alt komponentleri, çeşitli tipte yük vagonları ile demiryolu bakım araçlarının üretim, bakım ve onarımları yapılmaktadır. 3 Mart 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararıyla Ankara merkezli olarak kurulan Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii Anonim Şirketi (TÜRASAŞ) bünyesine dâhil edilerek Bölge Müdürlüğü hâline dönüştürülen TULOMSAŞ ile ilgili ciddi iddialar kamuoyuna yansımakta ancak, iddialar hakkında kamuoyuna sağlıklı açıklamalar yapılmamaktadır. Bu nedenle, Eskişehir Bölge Müdürlüğü'nde yaşanan ihale yolsuzlukları, usulsüz ihaleler, fabrika içinde taşeron şirketlerin üretim yapması ve personelinin eğitilmesi, bölge müdürü ile taşeron şirketlerin içli dışlı ilişkileri, hurda niteliğinde olmayan cer motor bakırlarının çalınması, işçi sayısının düşürülmesi, üretim ve onarım işi için ihtiyaç duyulan malzemelerin sağlanmaması ve fabrikaların atıl duruma düşürülmesi gibi tüm iddialar başta olmak üzere Eskişehir TÜRASAŞ Bölge Müdürlüğü'nde olan bitenlerin araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98. Maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

Aydın M. Karakor
Aydın M.

Özgür Bolcalı
Ayda M.

Şeref ARPACI
Deirli M.

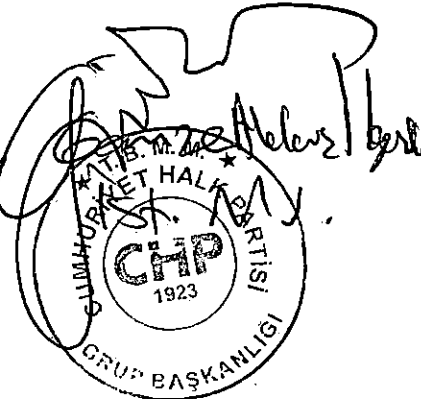
Ayhan BAKIR
Ayhan M.

Dr. Jale Nur SÜLLÜ
Eskişehir Milletvekili

Ayhan BAKIR
Bakır M.

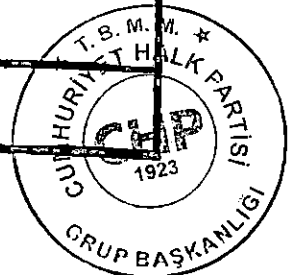
Serkan SARI
Serkan M.

Vedat GÜNDOĞDU
K. Gündoğdu M.

63. Sayılı Meclis Araştırması Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
TEKİN BİNGÖL	ANKARA MU	tekin bingöl
Ahmet Baran YAZGAN	EDİRNE MU.	Ahmet Baran
Utku Gökçören	Edirne MU.	U. G.
Yunus Emre	İstanbul MU	Yunus
UZAS KARACU	SİĞİR MU	Uzas
Nermin Yıldırım Koca	Hatay Mr.	Nermin
Ediz Ün	Edirne MU.	Ediz
Mahmut Tanal	Samsun MU	Mahmut
Seyit Torun	Ordu MU.	Seyit
Mahir POLAT	İzmir	Mahir
Ömer Fethi Görec	Niğde MU	Ömer
Cumhur UZUN	Muğla	Cumhur
Mehmet Özen Akkurt.	Fethiye MU	Mehmet

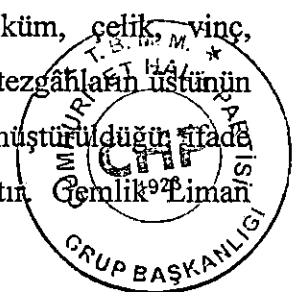
GEREKÇE

1894 yılında Anadolu-Bağdat Demiryolu Hattının inşası sırasında Bakım ve Onarım Atölyesi olarak Almanlar tarafından kurulan, Kurtuluş Savaşı'nın ardından her alanda tükenmiş bir ülkenin kalkınmasında öncü olan ve ilk yerli otomobil DEVRİM'in üretildiği TÛLOMSAŞ (Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi A.Ş.) dünden bugüne Eskişehir'e ve ülkemize değer katan bir sanayi kuruluşu olmuştur. Ülkemizin önde gelen sanayi kuruluşlarından olan TÛLOMSAŞ fabrikalarında değişik tipte (dizel hidrolik, dizel elektrikli, elektrikli, hibrit) lokomotif, lokomotif ana alt komponentleri, çeşitli tipte yük vagonları ile demiryolu bakım araçlarının üretim, bakım ve onarımları yapılmaktadır. 183.700 m² kapalı alan olmak üzere toplam 540.000 m² alan içinde yılda 45 adet lokomotif, 400 adet yük vagonu üretim kapasitesi ile 120 adet lokomotif, 255 adet yük vagonu onarım kapasitesi bulunmaktadır. Demiryollarının kavşak noktasında bulunan ve Demiryolcular şehri olarak Eskişehir'in hafızasında çalışanları ve üretim kapasitesi ile şehrin gurur olarak yer alan TÛLOMSAŞ'ın tabelasının indirilerek son yıllarda getirildiği konum Eskişehirililer için endişe kaynağı olmaya devam etmektedir.

Cumhuriyet'in kalkınma hamlesi ile Ortadoğu'nun tek lokomotif fabrikası olan TÛLOMSAŞ, 04.03.2020 tarihli ve 31058 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2186 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Sivas'ta Türkiye Demiryolu Makineleri Sanayii A.Ş. (TÜDEMSAŞ) ve Sakarya'da Türkiye Vagon Sanayii A.Ş. (TÜVASAŞ) ile birlikte merkezi Ankara'da olan Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii Anonim Şirketi (TÜRASAŞ) çatısı altında birleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bir gecede, genel müdürlük statüsünden çıkarılarak TÜRASAŞ bünyesinde bölge müdürlüğü haline getirilen TÛLOMSAŞ geçmişte kar ederek 5.000 kişiye istihdam sağlarken, çalışan sayısı, AKP iktidarı boyunca düşürülmüş ve zarar eden fabrika durumuna getirilmiştir.

2008 yılında KİT'lerde çalışan toplam personel sayısı 244.759 iken, bu sayı 2024 yılında 142.848'e düşmüştür. Dolayısıyla son 16 yılda personel sayısında 101.911 azalma olmuştur. Yine 2008-2024 döneminde kadrolu ve sözleşmeli memur sayısı yüzde 2 artarken, üretimi gerçekleştiren sürekli işçi sayısı ise yüzde 58 oranında düşürülmüştür. 2008 yılında TÛLOMSAŞ'ta kadrolu işçi sayısı 1.321 kişi, memur sayısı 354'tür. 2022 yılında kadrolu işçi sayısı 957'ye düşerken, memur sayısı 392 olmuştur. Bugün ise işçi sayısının 800'lere kadar düşürüldüğü, memur sayısının ise 500'e kadar çıkarıldığı ifade edilmektedir.

Diğer yandan, Eskişehir Bölge Müdürlüğü bünyesindeki döküm, çelik, vinç, demirhanenin de bulunduğu fabrikalardan pek çoğunun kapatıldığı, eşsiz tezgâhların üstünün brandalarla örtülerek sadece montaj ve tamir bakım atölyesine dönüştürüldüğü ifade edilmektedir. Yine bu süreçte Demiryolcular Hastanesi de kapatılmıştır. Gemi Limanı

Demiryolu bağlantısı ise bugüne kadar yapılmamıştır. T LOMSAS  personel sayısı ve malzeme alımı bakımından sürekli olarak geri plana itildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, T RASAS  Bölge Müdürlüğü'nün ise sürekli olarak gelen işlerin fabrikalarda yapılamayacağı konusunda T RASAS  Genel Müdürlüğü'ne bilgilendirme yapılması, T LOMSAS  fabrikalarının içine, usulsüz ihaleler yoluyla taşeron firmaların sokulmasının  n n n açıldığı dillendirilmektedir.

Ankara merkezli Maskino İnaaat Vagon Bilgisayar Taahhüt İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Limited şirketi'nin fabrika olanaklarını kullanarak, aslında T LOMSAS 'ın kendi elemanları tarafından çok rahat yapılabilecek işleri yaptığı söylendiğinden neden bu şirketin içeri sokulduğu anlaşılamamaktadır. Bu uygulama, fabrika içinde ikili bir yapıya yol amanın yanı sıra, T LOMSAS  elemanlarının Maskino şirketi personeline iş i retmeleri için üstleri tarafından baskı yapıldığı, devletin elektriğini, suyunu ve enerjisini bedavaya kullandığı ileri sürülmektedir. T LOMSAS 'ın kadrolu işçilerine gelince malzeme olmadığı bahanesi söylenirken, taşeron şirket personeli için tüm koşulların sağlandığı ve aldıkları ihalelerle fabrika içinde üretim yapabildiği anlaşılmaktadır. T LOMSAS 'ın kendi kadrolu işçilerine gelince malzeme bulunmazken, eksik malzeme olduğu için montaj yapamazken, taşeron şirket personelinin çalışması ve asıl işin taşeron şirket tarafından yapılması için tüm imk nların seferber edildiği ileri sürülmektedir.

Son aylarda T RASAS  Eskişehir Bölge Müdürlüğü'nün hırsızlık olayıyla kamuoyu gündemine gelmesi şehirde ciddi endişe yaratmıştır. Bakım ve onarımları yapıldıktan sonra tekrar kullanılmak üzere bekletilen cer motorlarının sökülmek suretiyle içindeki bakırın alınıp tekrar kapatıldığı ve bu yolla yaklaşık 20 ton bakırın taşeron şirket ya da şirketler tarafından çalındığı ileri sürülmektedir. T RASAS  Bölge Müdürlüğü ortaya çıkan iddialarının aydınlatılması ve kamuoyunun doğru bilgiye ulaşması taleplerini bugüne kadar karşılamamıştır. T RASAS  Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın soruştırma başlattığı, "cer motor hurda sahası" gibi bir tabirin kullanıldı ise de hurda niteliğinde olmayan cer motorlarından sökülen parçaların çalındığı yönünde iddialar söz konusudur.

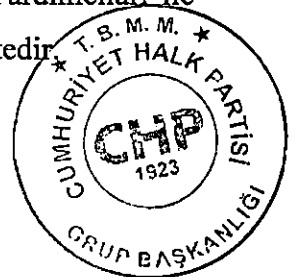
İşçilerin elindeki poşet ve çantaları mesai çıkışı aranırken, taşeron şirketlerin kamyon kamyon kablo ve malzemeyi hurdaymış gibi fabrika dışına çıkardıkları belirtilmektedir. Devlet milyonlarca lira zarara uğratılırken, fabrika yönetiminin yaşananlara göz yumduğu ileri sürülmektedir. Fabrika yönetiminin hırsızlık olaylarına karşı etkisiz kalmasının bir nedeninin de bilinçli ve kasıtlı olarak fabrikanın yönetilemez durumda olduğunu göstermek olduğu da yine iddialar arasındadır. Bunun da T LOMSAS  içinde atıl durumda bırakılan vagon fabrikasının kapatılma ve özelleştirmenin yolunu açtığı, arazisine göz dikildiği gibi iddialar Eskişehir kamu oyunda konuşulmaktadır.

Eskişehir Bölge Müdürlüğü ile ilgili diğer bir iddia ise ihale usulsüzlükleri ve yolsuzluklarıdır. Bölge müdürü ile diğer yöneticilerin ihaleye fesat karıştırmaları konusundaki iddialar söz konusudur. Örneğin 50504 sayılı, 01.08.2022 tarihli ve “Depo Sahasında Boji Karkas Kumlama Kabini Yapım İşi” konulu belge ile Bölge Müdürlüğü’nden “Olur” alındığı, işin yaklaşık maliyetinin 313.344,36 TL olduğu, ihalenin açık ihale usulüyle olacağı ve ihale yetkilisi Bölge Müdür Yardımcılığınca 17.08.2022 tarihinde onaylandığı ve iki yerel gazeteye de ilan verildiği bilinmektedir. Ancak, doğrudan Bölge Müdür Vekili tarafından ihale yetkilisi dışarıda bırakılarak hazırlanan 21.08.2022 tarihli ve 56098 sayılı yazı ile ihaleye on bir gün kala Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri gerekçesiyle yapım işi ihalesi usulsüzce iptal edilmiştir. Kamu İhale Kanununun 16’ncı maddesi ile İdari şartnamenin 15’inci maddesi gereği, ihalenin iptali için ihale dokümanında yer alan belgelerde ihalenin yapılmasına engel olan gerekçenin gösterilmesi gerekirken ihaleye çıkıldığı tarihte zaten mevcut olan Cumhurbaşkanlığı Genelgesi’nin gerekçe gösterilmesinin ne denli kabul edilebilir iptal gerekçesi olduğu konusu tartışmalıdır. Nitekim ihale iptalinden hemen bir gün sonra hangi mevzuata göre satın alması yapılan “Depo Sahasında Boji Karkas Kumlama Kabini Yapım İşi”nin adı bakır hırsızlığı ile anılan firmadan ihale yetkilisi yine devre dışı bırakılarak satın alınması, konuyu daha da şaibeli hale getirmektedir. Ayrıca dillendirilen çok farklı ihale, alım yolsuzlukları ve adı bakır hırsızlığına karışan firma ve çeşitli firmalarla daha çok işlerin usulsüzce yapılarak kamunun ciddi zarara uğratıldığı bilgi ve belgelerinin mevcut olduğu bilinmektedir.

TÜLOMSAŞ fabrikalarına son yıllarda alınan personelin de liyakate dayanmadığı, iktidar partisinin tarafından personel alımına müdahale edildiği ileri sürülmektedir. Örneğin, kalite kontrol şefi olmak için belli bir süre iş tecrübesi olması gerekirken bu kritere uyulmadan kalite kontrol şefi statüsünde alımların yapıldığı görülmektedir.

TÜLOMSAŞ’ın TÜRASAŞ’a bağlanması ile ekonomi ve istihdam alanında küçülmesi, usulsüz ihaleler yoluyla fabrikalara belli şirketlerin alınması, taşeron şirket personeline işin öğretilmesi, iş tecrübelerinin aktarılması ve diğer yandan üretim yapamaz ve zarar eden bir hale sürüklenmesiyle özelleştirmeye zemin hazırlanacağı düşüncesi demiryolcular şehri Eskişehir’imizin kamuoyunda endişe ile takip edilmektedir. İngilizler’in, Yunanlılar’ın elinden geri alınan fabrikaların, bugün taşeron şirketler yoluyla yeniden devletin elinden alınmak istendiği anlaşılmaktadır. Yapılan işlemin Bölge Müdürü ve Bölge Müdür Yardımcıları ile taşeron şirketlerin iç içe geçen ilişkilerinin bir sonucu olduğu değerlendirilmektedir.

Yukarıda ortaya konulan tüm gerekçelerle, demiryolcu kenti Eskişehir ile bütünleşen T LOMSAS 'ın işlevsiz hale getirilmesinin nedenlerinin belirlenmesi, kar elde eden kuruluştan zarar eden kurulu  haline gelmesinin gerek lerinin ortaya konulması, istihdam uygulamalarının incelenmesi, taşeron şirketlerin fabrikalarda üretim yapması ve taşeron  irket personelinin eğitilmesi, ihale yolsuzlukları ve cer motoru bakır kablolarının  alınması konusundaki iddiaların ve Eskişehir Bölge Müdürlüğü'nde olup bitenlerin detaylı olarak araştırılması için, Meclis Araştırma Komisyonu kurularak konunun araştırılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi gerekmektedir.

